

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองขวาง อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

ว่า “อย่าประมาทในชีวิต” เห็นไหม เราว่าเราไม่ประมาทนะ เราก็เตรียมของเราพร้อมนั่นแหละ แต่มันไม่ทัน สุดท้ายแล้วมันก็เสียไป แต่เสียไปนี่ก็ได้เกิดมาชาติหนึ่ง ชาติหนึ่งก็ได้ทำคุณงามความดีไว้ เดียวจะพุดที่งาน นี้เราพุดที่นี้

“อย่าประมาทในชีวิต”

ถ้าประมาทในชีวิตนะ เวลาธรรมะเตือน ถ้าหายใจเข้า ไม่หายใจออกก็ตาย หายใจออก ไม่หายใจเข้าก็ตาย ชีวิตเราผูกอยู่บนเส้นด้ายไง ชีวิตเราผูกไว้กับลมหายใจ แล้วเวลาลมหายใจทิ้งเปล่าๆ ใจ เพราะลมหายใจไม่มีสติ ไม่มีปัญญา แล้วก็หายใจอย่างแรงเลย เวลาเราเหนื่อย เราทำงานมากเราหายใจรุนแรงเพราะว่าเราเหนื่อยมาก ต้องการออกซิเจนมาก

เราทำงาน เห็นไหม แต่เราก็หายใจของเรา แต่พอเรามีสติปัญญากับลมหายใจของเรา มันเป็นเรื่องหนึ่งเลย เพราะเรามีสติปัญญากับลมหายใจ จิตมันอยู่ที่นี้ จิตมันมาอยู่ที่ลมหายใจของเรา จิตมาอยู่ที่อานาปานสติ จิตมีกำลังของมัน ถ้าจิตมีกำลังของมันขึ้นมา มันมีสติ มีปัญญาขึ้นมา มันจะซาบซึ้งในชีวิตนะ ชีวิตเราเกิดมาก็ต้องคืนรนทุกคนละ นี้ความคืนรนเพราะอะไร เพราะความอยู่รอด

ความอยู่รอด เห็นไหม แม้แต่การเคลื่อนไหวของเราก็คือการคืนรนเพื่อหลุดความเวทนา เวทนานี้ถ้าเรามีสติปัญญา เราพิจารณาเวทนาของเรา เราเข้าใจเวทนาของเรา เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาเป็นเรานี้แหละ แต่เวลาพิจารณาแล้วทำไมมันสักแต่ว่าเวทนาละ?

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตนี้เป็นของเรานี้แหละ ชีวิตนี้เป็นของเรานี้แหละ แต่ถ้าเราพิจารณาของเราไปเห็นไหม? ชีวิตนี้มันก็คือชีวิตนี้ไง แต่เวลาพระโพธิสัตว์ เห็นไหม ๔

อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นี่ชีวิตมันต่อเนื่องไป ชีวิตมันต่อเนื่องไป ต่อเนื่องไป จนถึงที่สุดแห่งทุกข์

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตนี้เป็นของเราแน่แหละ แต่ถ้าเราอยู่กับชีวิตในปัจจุบันนี้ เรายึดมั่นถือมั่น เห็นไหม แต่ถ้าเราสร้างคุณงามความดีนี้มันต่อยอดไป ต่อยอดไปอนาคต ต่อยอดไปเป็นคุณงามความดีของเรา ถ้าเราต่อยอดของเรา เรามีสติปัญญาเราแค่ไหน?

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ พุทธศาสนา! พุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร สอนเรื่องศาสนธรรม คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนเรื่องอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง เห็นไหม อริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง นี่ถ้าทุกข์เป็นความจริง แล้วเราว่าเราอยากจะละทุกข์ๆ กัน ทุกข์มันเป็นความจริงอันหนึ่ง แต่มันไปละที่สมุทัยไป

สมุทัยคืออะไรละ สมุทัยคือต้นหาความทะยานอยาก ต้นหาคือความไม่เข้าใจตามความเป็นจริงของมัน ถ้าความเป็นจริงของมัน เห็นไหม ทุกข์มันก็สักแต่ว่าทุกข์ ทุกข์มันก็เก้อๆ เจินๆ อยู่ มันก็มีของมัน มันรับรู้ของมัน พระอรหันต์ยังรับรู้.. ภาวะหะเว ปัญจักขันธา ภาวะเป็นความรู้ ภาวะเป็นการกระทำของเรา ภาวะของเรา นี่ภาวะการดำรงชีวิต ถ้าภาวะการดำรงชีวิต มันรับรู้แล้วมันวางไว้ๆ

รับรู้แล้ววางไว้แต่ตัวจิตตี ตัวจิตมันสร้างคุณงามความดีของมัน ถ้ามันสร้างคุณงามความดีของมัน มันมีหลักเกณฑ์ของมัน เห็นไหม ศาสนาสอนที่นี้ ถ้าศาสนาสอนที่นี้เป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติมันเป็นอย่างเรา มันเป็นอย่างเรา เพราะเรารู้จริงของเรา

คุณศึกษาธรรมะขนาดไหน ศึกษาแล้วเราก็งง ศึกษาธรรมะแล้วมันเป็นคตินิยม มันเป็นเรื่องที่ทำให้เราค้นคว้า ให้เรามีความจริงจังของเรา นี่คือคตินิยม แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นความจริงของเรา เห็นไหม สันทิฎฐิโก ความจริงอันนี้มันไปแก้ความสงสัย

สีลัพพตปรามาส ความลุ่มลุ่มคล้ำอยู่ ชีวิตเราก็ลุ่มลุ่มคล้ำของเราอยู่ แต่ถ้ามันทำความจริง เราจะลุ่มลุ่มคล้ำไหม? แล้วถ้าไม่ลุ่มลุ่มคล้ำนี้ สิ่งใดมันถึงเป็นความจริงอันนั้นล่ะ? ความจริงอันนั้นคือความท่วมเทของเรานี้ไง ถ้าเรามีความท่วมเทของเรา เราจะจริงจังของ

เราเข้าไปสู่ความจริงอันนั้น พอความจริงอันนั้น เห็นใหม่ ความจริงคือความจริง ที่นี้ความจริงนี้มันก็เอามาตีแผ่ได้ไง

“จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง”

ถ้าความจริงอันนี้มันเกิดจากใจดวงนี้แล้ว ใจดวงนี้จะบอกใครก็ได้ ใจดวงนี้จะแก้ไขสิ่งใดก็ได้ เพราะใจดวงนี้รู้จริง นี่แล้วใจดวงที่รู้จริงคือใจของใครล่ะ เห็นใหม่ ใจของเราเราก็ต้องแก้ไขของเรา ถ้าเราแก้ไข เราต้องมีสติปัญญาของเรา

นี่ทาน สิด ภาวนา การทำทาน การทำต่างๆ ให้มันใกล้ชิดกับศาสนาไว้ แต่เวลามี สิด เห็นใหม่ สิดคือความปกติของใจ แล้วถ้าเราจะภาวนาของเรา เราต้องภาวนาของเรา ถ้าเราไม่ภาวนาของเรา เราแก้ไขความสงสัยของเราไม่ได้ ความลังเลสงสัยมันแก้ด้วยการภาวนา มันแก้ด้วยปัญญาของเรา ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา นี่โลกุตตรปัญญา!

โลกุตตรปัญญา โลกียปัญญา.. ถ้าโลกียปัญญาของเขา เขาก็อยู่กับโลกเขา เห็นใหม่ คติธรรมนี่โลกียปัญญา เขาสื่อสารกันเป็นโลก เป็นคติธรรม เป็นสิ่งที่พอใจของเขา แต่ถ้ามันเป็นความจริงของเราล่ะ ถ้าเป็นความจริงเรา เห็นใหม่ นี่โลกุตตรธรรม ธรรมเหนือโลกใจ โลกุตระมันจะทิ้งโลกนี้ไป ถ้าทิ้งโลกนี้ไป ทิ้งไปอยู่ที่ไหนล่ะ ทิ้งเข้าไปอยู่ที่ภวาสวะ อยู่ที่จิต อยู่ที่ภพ ถ้าภพนี้มันรู้จริงของมัน แล้วมันแก้ไขที่นี้

ดูสิ แม้แต่เราเข้าใจสิ่งต่างๆ ทุกอย่างในโลกนี้เลย แต่เราสงสัยในชีวิตของเรา เราสงสัยในความเป็นไปของเรานะ เราเข้าใจหมดเลย เราศึกษาแล้วเราเข้าใจทุกๆ อย่างเลย แต่เราไม่เข้าใจในตัวของเรา เห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกัน คติธรรมมันศึกษาเข้ามาแล้ว มันทิ้งต่างๆ เข้ามา มันเข้ามาสู่ภพ พอสู่ภพมันก็มาแก้ไขที่นี้ไง

นี่เราเข้าใจสิ่งต่างๆ ของโลกเราแล้ว เราก็เข้ามารู้คั่นในหัวใจของเรา เราก็เข้ามาเข้าใจในความเป็นไปของจิตด้วย ถ้ามันเข้าใจความเป็นไปของจิตด้วยมันก็วางจิตไว้ มันทำลายจิตไป มันจะสงสัยที่ไหนล่ะ?

คติธรรมเขาเข้าใจแต่เรื่องภายนอก แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา มันเข้าใจเรื่องภายในของเรา เข้าใจเรื่องหัวใจของเรา นี่มันแก้ไขของมันด้วยมรรคญาณ ปัญญานี้คือโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญาเกิดจากการปฏิบัติเท่านั้น เกิดจากภาวนามยปัญญา

สุดมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา การภavana เห็นใหม่ เกิดจากการภavanaเท่านั้น การภavanaของเรา ภavanaจนเกิดปัญญา ที่นี้โลกเขาอยู่ที่นี่ เขาอยู่ด้วยโลกียปัญญา ปัญญาที่เป็นคตธรรมๆ มันก็ต้องศึกษามาทั้งนั้นแหละ ถ้าเราไม่ศึกษาขึ้นมาเลย เราจะปฏิเสธอาหารได้อย่างไร ดูสิเวลาเรากินอาหารเข้าไป เราก็ขับถ่ายมันทิ้งไป แต่เราก็ต้องกินมันเหมือนกัน

ชีวิตนี้ก็เหมือนกัน เราเกิดมากับโลก เราอยู่กับโลก เราปฏิเสธเรื่องนี้ไม่ได้หรอก เราจะปฏิเสธว่าเราจะหลบหลีกไปจนไม่มีสิ่งนี้เลย เวลาใครปฏิบัติธรรม เวลาใครทำบุญกุศล เห็นใหม่ ว่าชีวิตนี้ทำไมมันทุกข์ยากนัก ทำไมประเสริฐแต่กระทบกระเทือน อันนี้มันเป็นเพราะเรื่องโลก เรื่องโลกเป็นวัตถุมันต้องมีอยู่แล้ว แต่ความรู้สึกล่ะ ความรู้สึกนึกคิดล่ะ?

ความรู้สึกนึกคิดเป็นหัวใจเป็นความรู้สึกอันนี้ นี่ธรรมะมาแก้ไขความรู้สึกอันนี้ เห็นใหม่ พอแก้ไขความรู้สึกอันนี้จบสิ้นไปแล้ว ดูสิองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่กับโลก ดูสิ เวลาลัทธิต่างๆ เขาจ้างคนมาด่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม ลัทธิต่างๆ มันต้องการของมัน เห็นใหม่ จ้างคนด่า จ้างคนฆ่า จ้างคนทุกๆ อย่าง ทำลายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่เรื่องอะไร? เรื่องโลก เรื่องร่างกาย แต่หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ท่านรู้ของท่าน ท่านทำของท่าน มันทำอะไรไม่ได้ เขาทำอะไรไม่ได้หรอก เพราะเขาทำอะไรไม่ได้ นี่โลกนี่เป็นสาธารณะ ลัทธิต่างๆ เขาก็เผยแผ่ของเขาได้ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญกุศลมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย สิ่งนี้เป็นบุญกุศล

ถ้าจะความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นความจริง พอเป็นความจริง มันรู้จริงขึ้นมา ในเมื่อความจริงมันเป็นความจริงขึ้นมา มันก็เผยแผ่ความจริงอันนี้ขึ้นมา เขาก็เผยแผ่ของเขาไป เราก็เผยแผ่ของเราไป แล้วใครมีสติปัญญาแค่ไหน ใครจะมีความเชื่อมั่นแค่ไหน ใครจะเข้าไปสู่ที่จะความจริงอันไหน นี่มันเป็นสิทธิของเขา

นี่ก็เหมือนกัน สายบุญสายกรรม นี่มันเป็นเวรกรรมของใคร ถ้าเวรกรรมของเขา มันก็เวรกรรมของเขา เขาเชื่อของเขา มันก็เรื่องของเขา แล้วเราเชื่อของเรา เราก็เชื่อของเรา มันเป็นความจริงของเรา ถ้าความจริงของเรา เราแก้ไขของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา มันจะเป็นความจริงของเรา ถ้าความจริงมันเกิดขึ้น เราจะรู้ความจริง

นี่การประพฤติปฏิบัติมันสำคัญตรงนี้ สำคัญว่าถ้ามันเป็นความจริง เป็นสันติภูมิ โภคนี้ความจริงของเรา ถ้ามันไม่เป็นความจริงของเรานะ มันเป็นความจริงของโลก.. ความจริงของโลก แล้วมันจริงไหมละ ความจริงของโลกมันจริงโดยสมมุติไง จริงโดยชีวิตหนึ่งของเรา แล้วเราก็ต้องทิ้งไป เห็นไหม ถ้าเราประมาทชีวิต เราเกิดมาเราก็สร้างคุณงามความดีของเรา มันซบลงสู่ใจ ซบลงสู่ใจ ใจนี่เป็นผู้ซบลง แล้วใจนี่มันจะเป็นคนพาไป ใจนี่มันจะจัดการไป ถ้ามันจัดการไปนี่มันทำของมันได้

ถ้าทำของมันได้ การทำได้ การประพฤติปฏิบัตินี้ให้ทำได้ ที่เราทำกันอยู่นี้ เราก็ก็นึกให้มันเป็นไป มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามีสติ เวลาสติมันเป็นขึ้นมา เห็นไหม สติมันทำได้ พอทำได้มันก็เป็นความจริงขึ้นมา พอมีสติมันก็มีสมาธิ พอมีสมาธิขึ้นมา ใจมันเข้มแข็งแล้ว แล้วใจมันรู้ตามสมาธิจริง โดยปกติแล้วใครจะว่าว่างๆ ว่างๆ เป็นสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิทำไมสงสัยในสมาธิละ แต่ถ้าเราเป็นสมาธินะ เราจะสงสัยในสมาธิไหม?

นี่คนเราที่ว่างๆ ว่างๆ มันยังไม่เป็นสมาธิ แต่มันเป็นสัญญาอารมณ์ สัญญามันเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น เพราะมีคตินิยมเราศึกษามา แต่พอเป็นสมาธิขึ้นมาแล้วมันรู้จริงของมันนะ อ้อ.. "โอ้วว่างๆ อย่างนั้นเป็นอันหนึ่ง เวลาเป็นสมาธิอย่างนี้เป็นอีกอันหนึ่ง อันหนึ่งมันมีกำลังของมัน เห็นไหม

ถ้ามันเป็นสมาธิมันบอก "นี่คืออะไร นี่คืออะไร" นี่มันเป็นสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิแล้วเกิดปัญญาขึ้นมา พอเป็นปัญญามันตื่นตื่นมากนะ เวลาเกิดโลกุตตรปัญญามันจะตื่นตื่นมาก มันจะทำให้หัวใจนี้ฟูมาก หัวใจนี้กระเพื่อมมากเลย เพราะมันไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น ความกระเพื่อม ความฟูอันนี้มันสะท้อนหัวใจ พอสะท้อนหัวใจมันก็สะท้อนกิเลส

ที่เราต่อสู้อยู่นี้ ทวนกระแสอยู่ก็เพื่อจะให้ทันหัวใจของเรา ถ้าเราทันหัวใจของเรา นะ สิ่งที่เกิดขึ้นที่เร็วที่สุด เห็นไหม สติปัญญานี้มันตามทันหมดเลย ตามสิ่งที่

เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วมันแก้ไขของมัน มันตัดแปลงของมัน มันทำสิ่งที่เป็นประโยชน์กับมันขึ้นมา แล้วกับมันๆ นั่นคือใครล่ะ?

เวลาว่ากิเลสๆ นี่เราจะหากิเลส เวลากับมันๆ กับมันก็คือภวาสวะ คือภพ คือสิ่งที่ว่าจิตหนึ่ง เห็นไหม เวลาเราสมมุติกันนี่มันส่งออกนะ สติปัญญาเป็นอย่างนั้นๆ เราส่งออกหมดเลย แต่ถ้าตัวมันล่ะ ถ้าตัวมัน ทำไมไม่เป็นตัวเราล่ะ?

ถ้าเป็นตัวเราเป็นสัญญาทั้งหมด เวลาเป็นตัวมัน เป็นความจริงขึ้นมา ความจริงมันรู้ของมัน พอรู้ของมัน นั่นล่ะตัวจริง แต่เราบอกเป็นเราๆ เป็นเราเราจำมาทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเป็นความจริงล่ะ ถ้าเป็นความจริงนี่ตื่นเต้นมาก ตื่นเต้นมาก เห็นไหม นี่ความจริง!

เหมือนเงินปลอมกับเงินแท้เลย ถ้าเงินบาทที่เป็นเงินแท้ที่ใช้ประโยชน์ได้ นี่มันมันใจมาก แต่ถ้าเป็นเงินปลอมนี้ลึงเลนนะ ถือไปถือมา จะใช้หรือไม่ใช้ สักเกตได้ไหมเวลาคนเขาใช้แบงก์ปลอม เขาต้องอาศัยที่มีคๆ ที่คนซุลมุน เพื่อใช้เงินของเขา แต่เงินของเราเราใช้ในที่สว่างที่ไหนก็ได้

ใจก็เหมือนกัน ถ้ามันรู้จริงของมันนี่เงินแท้ๆ นะ ความรู้สึกแท้ๆ ของเรานะ นี่มันเป็นสันทิฎฐิโก ความรู้จริง ความจริงเป็นของเรา เราทำอันนี้ขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์จริง รู้จริงขึ้นมาแล้ว มันเป็นความจริงนะ

ถ้าเป็นความจริง เห็นไหม ปรียัตติ ปฏิบัติ! ปรียัตติคือการศึกษา นั่นแหละ แต่พอศึกษาแล้วก็ว่ารู้ แต่ถ้าเราปฏิบัติจริงขึ้นมาเนะ เราปฏิบัติเพื่อเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นความจริงของเรา เอวัง